

30. december 2019

EM 2020/42

Hermed fremsættes følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut til EM2021 fremsætter en national handlingsplan for at styrke indsatsen for mennesker med psykisk lidelse.

(Medlem af Inatsisartut Mikivsuk Thomassen, Inuit Ataqatigiit)

Begrundelse:

Inuit Ataqatigiit vurderer, at man ikke kan komme uden om, at skulle foretage politiske initiativer for at sikre, at vores land skal være et godt sted at leve i samt for at sikre, at befolkningen øges i antal. I dette initiativ skal vi sørge for, at menneskerettighederne sikres.

I forbindelse med mit spørgsmål til Naalakkersuisut¹ konstaterede jeg, at der var omkring ca. 1.400 mennesker her i landet der lider af psykisk sygdom. Hvis man sammenholder det tal til antal af borgere, så svarer det til ca. 2,4 procent, hvilket er et højt tal.² I besvarelsen blev det ligeledes oplyst, at der var 145 børn og unge der modtog behandling i den psykiatriske afdeling. Disse tal viser med alt tydelighed, at en handling er stærkt påtrængende. Det er nødvendigt at de pågældende myndigheder igangsætter initiativer for at skabe bedst mulige rammer for, at rette op på de forskellige forhold der findes når de psykiatriske patienter bliver udskrevet.

Sundhedsvæsenets opfølgning af psykisk syge sker i stor grad gennem IT. Selv om psykiatrisk afdeling gør alt hvad de magter for at varetage deres opgaver, så rækker vores strukturmæssige muligheder desværre ikke.

Desværre konstaterer vi, at de psykisk syge bliver ramt af hjemløshed³. Således viser data om tvang i psykiatrien at ud af 49 tvangsindlagte patienter havde kun 20 patienter dvs. 40% egen bolig, 13 personer (26,5%) personer boede hos forældre eller plejeforældre, 7 personer (14,3%) personer havde anden boform, og hos 7 (14,3%) personer var der ikke oplysninger om boformen. To personer havde ingen bolig. Disse tal er langt fra fyldestgørende, men siger kun noget om de tvangsindlagte.

I dag kan psykisk syge rammes af hjemløshed i vores land og jeg vil som folkevalgt beklage sådanne forhold over for familierne. Men det rækker ikke med en undskyldning, for jeg vil som folkevalgt sikre min pligt, hvilket er en handling med resten af jer. Lad os som det allerførste skridt som et land og et samfund indrømme at indsatsen over for psykisk syge ikke er noget vi kan være stolte af.

Under forråsamlingen i 2019 behandlede vi i Inatsisartut forslag til: Inatsisartutlov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien. Gennem dette forslag ønsker vi mere tyngde på vores

¹ Naalakkersuisuts svar 347/2019

² Grønlands Statisk. Befolkningstallet 1.juli. 2019

³ Rapport vedrørende tvang i psykiatrien Grønland, Landslægeembedet 2016

handling på området. Der tager jeg også udgangspunkt i *“Status for opfølgning af anbefalingerne i ”Redegørelse på det psykiatriske område, 2010 og forslag til plan for det videre arbejde i 2013-2017”* som nu er overstået og skal fornys.

Gennem mit forslag foreslår jeg en landsdækkende handling, for handicaptalsmanden har allerede præsenteret os rigeligt med oplysninger; som bl.a. at sager om psykisk syge er kastebolde i systemet.⁴ Handicaptalsmanden oplyser, at grunden til at sagsbehandlingen om de psykisk syge er uacceptabelt skyldes at der ingen koordineret indsats er hos sundhedsvæsenet, kommunen og politiet. Vi må sætte en stopper for, at de handicappede bliver hjemløse på grund af svigt hos det offentlige. Den landsdækkende handlingsplan skal sikre både den kortsigtede og langsigtede handlingsplan, hvorved vi kan sikre lovgrundlag for disse.

I deres svar på et spørgsmål oplyser Naalakkersuisut at man kun tal på hvor mange institutionspladser til personer med vidtgående handicap. I forbindelse med planlægning på institutioner for psykisk syge, skal man have et skøn for pladser man vil have behov for. Det er naturligt at man i handlingsplanen også medtager en plan om at psykisk syge skal have et hjem. Jeg henstiller til, at man i den forbindelse medtager kvalitetskriterier/minimumgrænser for de fysiske ramme, serviceydelser og kvalitetssikring af personstøtteordningen. Der er endvidere behov for at kigge på boformer og en vurdering af hvad der skal til for at mennesker med psykisk sygdom kan beholde deres bolig og hvilke fremtidige botilbud der er behov for. Det er ikke nok med en bolig, nogle har behov for massiv daglig støtte for at kunne have en meningsfuld hverdag med tilpassede tilbud for aktiviteter og fællesskab.

Det er sandsynligt man i forbindelse med en planlægning om myndighedskoordineret landsdækkende indsats overfor psykisk syge vil kræve ændringer på bekendtgørelser, forordninger og love. Der er det vigtigt at Naalakkersuisut inddrager implicerede forinden fremsættelsen af den landsdækkende handlingsplan. Her skal nære pårørendeforeningen til psykisk syge ”Sugisaq” også inddrages.

Denne forslag vil medføre igangsættelse af en stor indsats, derfor vil det være nødvendigt at skimte til den indsats der finder sted overfor de psykisk syge. Blandt andet kan “Housing first” metoden benyttes til at hente inspiration. Denne metode sikrer en koordineret samfundsmæssig indsats mod hjemløshed også for de psykisk syge.

Inuit Ataqatigiigt mener at der er brug for alle mennesker i samfundet. Der er det vigtigt at man handler ud fra menneskerettigheder.

Vi bor i et vidtstrakt land, hvor psykisk syge der bor i områder med polarmørke, oplever oftest anstrengende tilbagefald i denne periode, som har stor indvirkning på familierne og derfor har vi som folkevalgte en pligt til at løfte området.

Vi skal foretage noget mere end blot at bygge en ny psykiatrisk afdeling i Dronning Ingrid's Hospital, hvilket er forbedringer for levevilkår, hvilket er essensen i mit forslag.

Jeg håber at forslaget vil blive taget godt imod og skabe en god debat.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige:

---

⁴ Sermitsiaq nr.45 2019.

Relevante departementer forventes inddraget i udarbejdelsen af den nationale handlingsplan med en koordineret planlægning og økonomiske konsekvenser anslås til at udgøre 1 årsværk af en A/C fuldmægtig stilling, hvilket svarer til 500.000 kr.

Handlingsplanen skal indeholde økonomiske og administrative beregninger på initiativerne, så der senere kan afsættes samlede bevillinger for implementeringen af den nationale handlingsplan.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv:

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne:

Handlingsplanen forventes at kunne skabe forbedret velfærd for patienter med psykisk sygdom og dennes pårørende.